

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

© Európa Tanács/Emberi Jogok Európai Bírósága, 2013. E fordítás nem köti a Bíróságot. További információkért olvassa el a dokumentum végén szereplő teljes körű szerzői jogi tájékoztatást.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2013. This translation does not bind the Court. For further information see the full copyright indication at the end of this document.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2013. La présente traduction ne lie pas la Cour. Pour plus de renseignements veuillez lire l'indication de copyright/droits d'auteur à la fin du présent document.

HARMADIK SZEKCIÓ

POGHOSYAN ÉS BAGHDASARYAN KONTRA ÖRMÉNYORSZÁG
ÜGY

(22999/06. sz. kérelem)

ÍTÉLET

STRASBOURG

2012. június 12.

JOGERŐS

2012. szeptember 12.

*Ezen ítélet az Egyezmény 44. Cikke (2) bekezdése értelmében jogerőssé vált.
Esetlegesen szerkesztési változtatás alá eshet.*

Poghosyan és Baghdasaryan kontra Örményország ügyben,
az Emberi Jogok Európai Bírósága (Harmadik Szekció) az alábbi tagokból álló Kamarában eljárva:

Josep Casadevall, *elnök*,
Alvina Gyulumyan,
Egbert Myjer,
Ján Šikuta,
Ineta Ziemele,
Luis López Guerra,
Kristina Pardalos, *bírák*,

és Santiago Quesada, *a Szekció titkára*,

2012. május 22-én tartott zárt üléseken folytatott tanácskozást követően,
a következő – a fent említett napon elfogadott – ítéletet hozta:

ELJÁRÁS

1 Az ügy alapjául az Örmény Köztársasággal szemben az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló egyezmény (továbbiakban: Egyezmény) 34. Cikke alapján két örmény állampolgár, Armen Poghosyan és Anahit Baghdasaryans (a továbbiakban: kérelmezők) által 2006. május 16-án benyújtott kérelem szolgál.

2. A kérelmezőket S. Safaryan Jerevánban praktizáló ügyvéd képviselte. Az örmény kormányt (a továbbiakban: kormány) meghatalmazottja, az Örmény Köztársaság képviselője, G. Kostanyan képviselte az Emberi Jogok Európai Bírósága előtt.

3. Poghosyan (a továbbiakban: első kérelmező) különösen azzal érvelt, hogy bántalmazása, jogellenes letartóztatása és fogva tartása, valamint tisztességtelen elítélése tekintetében nem nyújtottak számára nem vagyoni kár tekintetében kártérítést.

4. 2008. november 20-án értesítették a kormányt a kérelemről. A Bíróság arról is döntött, hogy ezzel egyidejűleg hoz határozatot a kérelem elfogadhatóságáról és érdeméről (20. Cikk (1) bekezdése).

TÉNYÁLLÁS

I. AZ ÜGY KÖRÜLMÉNYEI

5. Az első kérelmező 1976-ban, a második 1932-ben született, és mindketten az örményországi Saratovkában élnek.

6. A második kérelmező az első kérelmező anyja.

7. 1998. október 8-án az első kérelmezőt szexuális erőszak és emberölés elkövetésének gyanújával őrizetbe vették. A kérelmező letartóztatásáról – a kérelmező által is aláírt – jegyzőkönyv készült, amely szerint letartóztatásának oka emberölés. A rendőrségen számos rendőrtiszt bántalmazta az első kérelmezőt, aki később – amikor a nyomozó kérdéseket intézett hozzá – bűnösnek vallotta magát a bűncselekmény elkövetésében.

8. 1998. október 11-én az első kérelmezőt előzetes letartóztatásba helyezték, és 1998. október 21-én hivatalosan is szexuális erőszak és emberölés vádja alá helyezték.

9. 1999. március 29-én a Lorji Tartományi Bíróság megállapította a kérelmező bűnösségét a felhozott vádakban, és – az ítélethozatalt többek között a kérelmező beismerő vallomására alapozva – tizenöt évig terjedő szabadságvesztésre ítélte. A büntető és a katonai fellebbviteli bíróság 1999. május 20-án, a semmitőszék pedig június 16-án adott helyt ezen ítéletnek. Az eljárás során az első kérelmező úgy tűnik sikertelenül hangsúlyozta, hogy a vallomástételre kényszerítették.

10. Az Egyezmény 2002. április 26-án, annak 7. Kiegészítő Jegyzőkönyve pedig 2002. július 1-jén lépett hatályba Örményországban.

11. 2003. november 24-én a főügyészi hivatal az első kérelmező eljárásának újraindítása iránti kérelmet nyújtott be az ártatlanságát bizonyító újonnan feltárt körülmények miatt. Különösen, mivel az első kérelmező terhére rótt bűncselekmény tényleges elkövetőjét – valamely hasonló bűncselekmény elkövetését követően – megtalálták. Ezen túlmenően az első kérelmező ítéletét jogsértéssel szerzett, koholt bizonyíték alapján hozták meg.

12. 2004. április 2-án a semmitőszék úgy határozott, hogy helyt ad a kérelemnek, és hatályon kívül helyezi az első kérelmező ítéletét, új nyomozást indítva e büntetőügy tekintetében. A semmitőszék ily módon megállapított tények tekintete, hogy az első kérelmező ítéletének meghozatalát követően új körülményeket tártak fel, amelyek az alapügy tényállásának megvalósulása idején még ismeretlenek voltak a bíróságok számára. E körülmények alapján okkal feltételezhető, hogy a törvényes büntetőeljárás – az ügy objektív, alapos és teljes körű vizsgálatára esetlegesen hatást gyakorló – megsértése állt fenn az első kérelmező büntetőügyének vizsgálata során.

13. 2004. április 17-én büntetőeljárást indítottak a nyomozás kezdeti szakaszát végző nyomozó és számos rendőrtiszt ellen. Azzal vádolták őket, hogy hatáskörüket túllépték, amikor az első kérelmezőt vallomásra kényszerítették.

14. Ugyanazon a napon az első kérelmezőt – azzal a feltétellel, hogy írásban vállalja, hogy lakóhelyét nem hagyja el – szabadságra bocsátották a börtönből, miután öt évet és hat hónapot letöltött büntetéséből.

15. 2004. április 29-én a büntetőeljárásról szóló törvénykönyv (a továbbiakban: Be.) 35. szakasza (1) bekezdésének 2) pontja szerint,

büntárgy hiányában az első kérelmezővel szemben folytatott büntetőeljárást megszüntették.

16. Ugyanezen a napon a főügyészi hivatal levélben tájékoztatta az első kérelmezőt e határozatról, valamint arról, hogy ettől kezdve „felmentett személynek” tekintik, és jogában áll kártérítést követelni a polgári jog szerint. A főügyészi hivatal levelében továbbá bocsánatot is kért a kérelmezőtől a bírói tévedés miatt.

17. 2004. május 6-án az első kérelmezőt elismerték mint áldozat. A releváns határozat szerint az első kérelmező a rendőrtisztek és a nyomozó hatóságok jogellenes fellépésének eredményeképp pszichés, fizikai és anyagi kárt szenvedett el.

18. 2005. június 15-én Lorji Tartományi Bíróság két rendőrtisztet a vád alapján bűnösnek nyilvánított, három évig terjedő szabadságvesztésre ítélve őket, és megtiltva nekik bizonyos tisztségek további két évig történő viselését, lehetővé téve azonban a kegyelem alkalmazását, amely által a börtönbüntetések letöltése alól mentesültek. A tartományi bíróság többek között megállapította, hogy 1998. október 8-án az első kérelmezőt és fivérét bevitték a rendőrségre, ahol a rendőrtisztek azzal a céllal, hogy beismerő vallomásra kényszerítsék, bántalmazták. Amikor az első kérelmező megtagadta a vallomást, a rendőrtisztek egyike megrúgta majd megütötte őt, valamint jogellenesen őrizetbe vette a rendőrségen. Ugyanezen a napon később két rendőrtiszt tovább ütötte az első kérelmezőt. Egyikük mindkét kezével megütötte a füleit, aminek következtében bal dobhártyája beszakadt. Ezt követően egy üveget hoztak be, amelyre megpróbálták ráültetni. Ezzel egyidejűleg valamely másik rendőrtiszt az első kérelmező fivérét ütötte egy közeli irodában, akinek kiáltásait az első kérelmező hallotta. Rádöbbenve arra, hogy a bántalmazást nem tudja más módon elkerülni, az első kérelmező beismerő vallomást tett emberölés vádjában. A következő napon, mielőtt az első kérelmezőt a bűncselekmény helyszínére vitték kihallgatásra, valamely rendőrtiszt – figyelmeztetésként – többször megütötte. Ezt követően 1998. október 14-én, 16-án és 19-én az első kérelmezőt cellájából a rendőrszobára vitték, ahol az emberölés előtt elkövetett szexuális erőszak beismerésének céljából folytatták bántalmazását, és mivel a kérelmező a bántalmazást képtelen volt elviselni, rákényszerült a vallomástételre.

19. Ezen ítélet ellen nem nyújtottak be fellebbezést.

20. 2004. szeptember 17-én az első kérelmező polgári jogi keresetet nyújtott be a bíróságok előtt 34 050 000 örmény dram értékű vagyoni kártérítést követelve bántalmazása, jogellenes fogva tartása és tisztességtelen elítélése tekintetében. A kérelmező az Egyezmény 3., 5. és 6. Cikkére hivatkozott.

21. Meg nem határozott időpontban Baghdasaryan asszony (a továbbiakban: a második kérelmező) csatlakozott a polgári eljárásba

társkérelmezőként az első kérelmező által követelt vagyoni kártérítésnek megközelítőleg a felét követelve.

22. Meg nem határozott időpontban az első kérelmező kiegészítő kérelmet nyújtott be 60 000 000 örmény dram értékű nem vagyoni kártérítést követelve. Előadta többek között, hogy noha eleddig csupán vagyoni kártérítést követelt, valójában jelentősebb nem vagyoni kár érte. Az Egyezmény ítélkezési gyakorlata szerint ilyen esetekben kötelező a nem vagyoni kártérítés.

23. 2005. április 28-án a jereváni Kentron és Nork-Marash Kerületi Bíróság elutasította a nem vagyoni kár tekintetében benyújtott kártérítési igényt, mivel e kártípusról a polgári törvénykönyv 17. cikke nem rendelkezik. A kerületi bíróság a vagyoni kár tekintetében benyújtott keresetnek részben helyt adott, megállapítva többek között, hogy a Be. 66. cikke értelmében az első kérelmező – felmentett személyként – jogellenes letartóztatása, fogva tartása, vádirata és elítélése tekintetében jogosult vagyoni kártérítésre, valamint 6 250 000 örmény dram értékű összeget biztosítva az 1998. október 11. és 2004. április 17. közötti időszak kieső jövedelme tekintetében. A második kérelmező 1 500 000 örmény dram értékű összeget kapott az útiköltség, a csomagküldemények valamint a jogi költségek fedezésére.

24. 2005. május 12-én az első kérelmező fellebbezést nyújtott be.

25. 2005. augusztus 31-én a polgári fellebbviteli bíróság elutasította a kérelmező fellebbezését, és helyt adott a kerületi bíróság ítéletének.

26. 2005. szeptember 16-én a kérelmezők fellebbezést nyújtottak be a jogkérdésekre vonatkozóan.

27. 2005. november 18-án a semmítőszék elutasította a kérelmezők fellebbezését.

II. A RELEVÁNS HAZAI JOG

A. A polgári törvénykönyv (hatályos 1999. január 1-től)

28. A polgári törvénykönyv releváns rendelkezései a következők:

17. cikk: Kártérítés

„1. Bárki, akit jogsérelem ér, teljes kártérítést követelhet az elszenvedett kár tekintetében, kivéve ha a törvény vagy valamely szerződés a kártérítés alacsonyabb összegét határozza meg.

2. Kárnak minősülnek annak a személynek a felmerülő költségei, akinek jogait a megsértett jogok, a tulajdonvesztés vagy az abból eredő kár (vagyoni kár) – többek között a polgári élet rendes feltételeinek fennállása esetén a jogsértés hiányában esetlegesen megkeresett jövedelem (kieső jövedelem) – helyreállításával kapcsolatban megsértették. ...”

1064. cikk: A nyomozótiszt, a nyomozó hatóság, az ügyészi hivatal vagy a bíróságok jogellenes eljárásából eredő kárral kapcsolatos felelősség

„1. Az Örmény Köztársaságnak – a törvény által meghatározott eljárás keretében – teljes mértékben meg kell térítenie a jogellenes ítéletből, [jogellenes] büntetőeljárásból, a fogva tartás vagy a lakóhely el nem hagyására vonatkozó, írásbeli kötelezettségvállalás formájában történő megelőző intézkedés valamint valamely közigazgatási szankció [jogellenes] alkalmazásából eredő kárt, függetlenül a nyomozó hivatal, a nyomozó hatóság, az ügyészi hivatal vagy a bíróságok tisztviselőinek jogellenes magatartásától. ...”

B. A büntetőeljárásról szóló törvénykönyv (hatályos 1999. január 12-től)

29. A büntetőeljárásról szóló törvénykönyv releváns rendelkezései előírják:

35. cikk: A büntetőeljárást akadályozó körülmények

„1. Nem lehet a büntetőeljárás semelyik formáját sem (*Քրեական գործի վարույթ* vagy *քրեական հետաքննում*) lefolytatni, valamint valamennyi már megindított büntetőeljárást meg kell szüntetni, amennyiben: ... (2) a cselekménynek nincsen büntárgya; ...”

66. cikk: Felmentett személy

„1. Valamely személyt felmentettnek kell tekinteti, amennyiben az ellene indított büntetőeljárást megszüntették e törvénykönyv (többek között 35. cikke (1) bekezdésének 2) pontja) által előírt okok miatt, vagy amennyiben valamely bírósági ítélet felmentette.

...

3. Valamely felmentett személy jogosult a jogellenes letartóztatásából, fogva tartásából, vádiratából és elítéléséből eredő vagyoni kár tekintetében – az esetleges profitvesztéséget is figyelembe véve – teljes kártérítést követelni. ...”

III. AZ EURÓPA TANÁCS RELEVÁNS DOKUMENTUMAI**Az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló Egyezmény 7. Kiegészítő Jegyzőkönyvének magyarázó jelentése (ETS No. 117)**

30. A magyarázó jelentés releváns szakaszai a következők:

3. Cikk

„22. E cikk rendelkezik arról, hogy annak a személynek, aki bírói tévedés áldozatává válik, bizonyos feltételek mellett kártérítést kell fizetni.

Az érintett személy valamely bűncselekmény miatti ítéletét jogerős határozattal kell meghozni, valamint ezen ítélet eredményeképpen büntetést kell elszenvednie. A büntetőítéletek nemzetközi érvényességéről szóló európai egyezmény magyarázó jelentésében szereplő fogalom meghatározás szerint valamely határozat akkor jogerős, „ha – a hagyományos kifejezéssel élve – jogerőre (*res judicata*) emelkedett. Ez abban az esetben áll fenn, amikor a határozat visszavonhatatlan, azaz semmiféle további jogorvoslat nem áll rendelkezésre, vagy a felek kimerítették ezen jogorvoslati lehetőségeket, illetve – anélkül, hogy azokat kihasználták volna – lejárt a határidő”. Ennek következtében valamely mulasztási ítéletet nem lehet jogerősnek tekinteni amíg a hazai törvények lehetővé nem teszik az eljárás újraindítását. E cikk azon esetekre sem vonatkozik, ahol a vádat elutasították, vagy a vádlottat az elsőfokú bíróság vagy fellebbezés során valamely felsőbb bíróság felmentette. Amennyiben azonban az újraindítás lehetőségét biztosító államok egyikében a rendes fellebbezési idő lejárata követően is engedélyezték a személynek a fellebbezést, majd a fellebbezési eljárás során az ítéletét megsemmisítették, e cikk egyéb – különösen a lenti 24. pont szerinti – feltételeire is figyelemmel a cikk esetlegesen alkalmazandó.

23. Másrészt a cikket kizárólag akkor kell alkalmazni, ha valamely személy ítéletét megsemmisítették, vagy az elítéltet kegyelemben részesítették – mindkét esetben – azért, mert új vagy újonnan feltárt tények alapján bebizonyosodott, hogy bírói tévedés történt, azaz az eljárás során az elítélt személy jogait súlyosan megsértették. E cikk értelmében ennél fogva nem kötelező kártérítést fizetni, amennyiben az ítéletet megsemmisítették, vagy az elítéltet valamely egyéb okból kegyelemben részesítették. A cikk nem irányul a bírói tévedés megállapítása céljából alkalmazandó eljárás jellegére vonatkozó bármely szabály megállapítására. Az érintett állam hazai törvényeinek és joggyakorlatának kell e kérdéssel foglalkozni. A „vagy kegyelemben részesítették” szöveg azért szerepel a cikkben, mert néhány jogrendszer szerint bizonyos ügyekben a jogerős határozat meghozatalát követően a megfelelő jogorvoslat – az ítélet megsemmisítését eredményező jogi rendszerek helyett – a kegyelem lehet.

24. Végül pedig, e rendelkezés szerint nem áll fenn kártérítéshez való jog, amennyiben bebizonyítható, hogy a tények nem kellő időben való felfedése teljesen vagy részben az elítéltnak róható fel.

25. Valamennyi, ezen előfeltételeket teljesítő esetben kártérítés fizethető „az adott államban érvényes törvényeknek vagy joggyakorlatnak megfelelően”. Ebből nem következik, hogy ha a törvények vagy joggyakorlat nem rendelkezik e kártérítésről, nem fizethető kártérítés. Ez pusztán azt jelenti, hogy az állam törvényeinek és joggyakorlatának kell rendelkeznie a kár megtérítéséről valamennyi ügyben, amelyre e cikk vonatkozik. A szándék az, hogy az államokat kizárólag az egyértelműen bírói tévedést magában foglaló ügyekben kötelezzék a kártalanításra, tehát amikor az érintett személy egyértelmű ártatlanságát elismerik. E cikk nem arra irányul, hogy az előfeltételek teljesítésének hiányában kártérítéshez való jogot biztosítson, például abban az esetben, amikor valamely fellebbviteli bíróság hatályon kívül helyez egy ítéletet, méghozzá annak következtében, hogy olyan tényeket tárt fel, amelyek ésszerűen kétségbe vonják a vádlott bűnösségét, és amelyeket a bíró figyelmen kívül hagyott.

A JOG

I. A MÁSODIK KÉRELMEZŐ ÁLDOZATI STÁTUSZA

31. A Bíróság úgy véli először is, hogy dönteni kell a második kérelmező áldozati státuszáról. Ismételten hangsúlyozza, hogy az Egyezmény 34. Cikkében alkalmazott „áldozat” kifejezés a szóban forgó fellépés vagy mulasztás által közvetlenül érintett személyre vonatkozik (lásd különösen *Vatan v. Russia*, no. 47978/99, 48. §, 2004. október 7.).

32. A jelen ügyben kizárólag az első kérelmezőt bántalmazták, tartották fogva, valamint ítélték el, ítéletét pedig ezt követően hatályon kívül helyezték. A Bíróság ennél fogva úgy ítéli meg, hogy a kérelem – a második kérelmező vonatkozásában – személyi hatálya szempontjából nem összeegyeztethető az Egyezmény rendelkezéseivel a 35. Cikk (1) bekezdése értelmében, és az Egyezmény 35. Cikke (4) bekezdésével összhangban el kell utasítani.

33. A Bíróság ennél fogva a kérelemben felhozott panaszok vizsgálatánál az első kérelmezőt – a továbbiakban, az egyszerűség kedvéért: a kérelmezőt – érintő panaszokra fog szorítkozni.

II. AZ EGYEZMÉNY 5. CIKKE (5) BEKEZDÉSÉNEK ÉS 13. CIKKÉNEK VALAMINT A 7. KIEGÉSZÍTŐ JEGYZŐKÖNYVE 3. CIKKÉNEK ÁLLÍTÓLAGOS MEGSÉRTÉSE

34. A kérelmező a bántalmazása, jogellenes letartóztatása és fogva tartása, valamint tisztességtelen elítélése tekintetében benyújtott nem vagyoni kártérítési kérelmének elutasítását panaszolta. A kérelmező az Egyezmény 3., 5. és 6. Cikkére hivatkozott. A Bíróság úgy véli, hogy e panasz az Egyezmény 5. Cikkének (5) bekezdése és 13. Cikke, valamint az Egyezmény 7. Kiegészítő Jegyzőkönyvének 3. Cikke hatálya alá tartozik, amelyek a következőket írják elő:

Az Egyezmény 5. Cikkének (5) bekezdése

„Mindenkinek, aki e Cikk rendelkezéseinek megsértésével végrehajtott letartóztatás vagy őrizetbe vétel áldozata, joga van kártalanításra.”

Az Egyezmény 13. Cikke

„Bárkinek, akinek a jelen Egyezményben meghatározott jogait és szabadságait megsértették, joga van ahhoz, hogy a hazai hatóság előtt a jogsérelem hatékony orvoslását kérje az esetben is, ha e jogokat hivatalos minőségben eljáró személyek sértették meg.”

Az Egyezmény 7. Kiegészítő Jegyzőkönyvének 3. Cikke

„Ha büntető ügyben hozott jogerős elmarasztaló ítéletet utóbb megsemmisítenek, vagy az elítéltet kegyelemben részesítik azért, mert új vagy újonnan feltárt tények bizonyítják, hogy bírói tévedés történt, azt a személyt, aki ezen ítélet folytán büntetést szenvedett el, kártalanítani kell az adott államban érvényes törvényeknek vagy joggyakorlatnak megfelelően, hacsak be nem bizonyítják, hogy a tények nem kellő időben való felfedése teljesen vagy részben az elítéltnak róható fel.”

A. Elfogadhatóság

35. A Bíróság megállapítja, hogy felmerülhet a kérdés, hogy a Bíróság rendelkezik-e időbeli joghatósággal a kérelmező panaszának vizsgálata tekintetében figyelembe véve, hogy a kérelmező bántalmazására, jogellenes letartóztatására és őrizetbe vételére, valamint a tisztességtelen elítélésére vonatkozó – az Egyezmény 3., 5. és 6. Cikkei – szerinti panaszai időbeli hatályuk szempontjából nem tartoznak a Bíróság joghatósága alá (lásd a lenti 55–57. pontot). A Bíróság megállapítja azonban, hogy a kérelmező bántalmazásával kapcsolatos nyomozás, a rendőrtisztek elítélése és az ezt követő kártérítési eljárás az Egyezmény Örményországban történő hatályba lépésének időpontját követően történt. A Bíróság ennél fogva úgy véli, hogy a kérelmező az Egyezmény 5. Cikkének (5) bekezdése és 13. Cikke, valamint az Egyezmény 7. Kiegészítő Jegyzőkönyvének 3. Cikke hatálya alá tartozó panaszai időbeli hatályukat tekintve a Bíróság joghatósága alá tartoznak.

36. A Bíróság megállapítja, hogy e panaszok az Egyezmény 35. Cikke (3) bekezdése a) pontjának értelmében nem nyilvánvalóan megalapozatlanok. Megállapítja továbbá, hogy nem elfogadhatatlanok bármely más egyéb okokból sem. Ennél fogva elfogadhatónak kell nyilvánítani azokat.

B. Érdem

1. A felek előadásai

(a) A kormány

37. A kormány azzal érvelt, hogy – az 5. Cikk (5) bekezdése tekintetében – e Cikk az 5. Cikk egy vagy több egyéb rendelkezéseinek megsértését feltételezi, amely ebben az ügyben nem állt fenn. A kérelmező letartóztatása és fogva tartása az alapügy tényállásának megvalósulása idején nem sértette az 5. Cikket, mivel a hazai bíróságok a törvény szerint jártak el. Nem sértették meg az 5. Cikk (1) bekezdésének a) pontját, mivel a kérelmezőt illetékes bíróság ítélte el, valamint nem sértették meg az 5. Cikk

(1) bekezdésének c) pontját sem, mivel a kérelmezőt azzal a céllal tartóztatták le, hogy szexuális erőszak és emberölés elkövetésének gyanújával illetékes hatóság elé vigyék. Az alapügy tényállásának megvalósulása idején a hazai bíróság nem rendelkezett olyan bizonyítékkal, amely valamely eltérő határozat elfogadását indokolta volna. Nem sértették meg az 5. Cikk (2) bekezdését, mivel a kérelmező a letartóztatásáról felvett jegyzőkönyvet aláírta azon a napon, amikor a rendőrségre vitték, tehát nyilvánvalóan tudatában volt letartóztatása okának. Ennek megfelelően az 5. Cikk (3) és (4) bekezdését sem sértették meg.

38. A kormány továbbá azzal érvelt, hogy a kérelmező ítéletének ezt követő hatályon kívül helyezése, és a vele szembeni büntetőeljárás megszüntetése által letartóztatása és fogva tartása nem vált összeegyeztethetlenné az 5. Cikkkel, mivel azokat e Cikk követelményeinek megfelelően és alapos gyanú alapján hajtották végre.

39. A kormány továbbá azt állította, hogy a 13. Cikk tekintetében rendes jogorvoslat állt a kérelmező rendelkezésére. Amint az új tényeket feltárták, haladéktalanul büntetőeljárást indítottak a rendőrtisztekkel szemben, a kérelmezőt áldozatnak minősítették, a tiszteket elítélték, a kérelmezővel szembeni büntetőeljárást megszüntették, valamint helyt adtak a vagyoni kártérítési követelésének. Ezen túlmenően a főügyész hivatalosan bocsánatot kért a kérelmezőtől a bírói tévedésért. Valamennyi említett intézkedést elegendő kártérítésnek kell tekinteni valamennyi elszenvedett nem vagyoni kárért. Ezen túlmenően a jelen ügy tényállása eltért a *Keenan kontra Egyesült Királyság* (no. 27229/95, 130. §, ECHR 2001-III) és a *Kontrová kontra Szlovákia* (no. 7510/04, 64. §, 2007. május 31.) ügyekétől, mivel ezen ügy kapcsán nem merült fel valamely 3. Cikk szerinti panasz.

40. A kormány fenntartotta végül, hogy a 7. Kiegészítő Jegyzőkönyv 3. Cikke szerint a kérelmezőnek megfelelő kártérítést ítétek meg. Többek között vagyoni kártérítést ítétek meg számára, valamint a főügyészi hivatal hivatalosan bocsánatot kért tőle, amelyet megfelelő kártérítésnek kell tekinteni a nem vagyoni kár tekintetében. Ezen túlmenően a 7. Kiegészítő Jegyzőkönyv 3. Cikke előírja a kártalanítást az érintett államban érvényes törvényeknek vagy joggyakorlatnak megfelelően. A – bocsánatkérés formájában történő – kártérítés, amelyet a nem vagyoni kár tekintetében intéztek felé tehát nem volt önkényes, mivel ehhez hasonló helyzetekben ez bevett gyakorlat.

(b) A kérelmező

41. A kérelmező arra hivatkozott, hogy a 3., 5. és a 6. Cikk alkalmazandó volt ügyében, és a megfelelő kártérítés megítélése ennél fogva kiemelkedően fontos volt. A bocsánatkérést nem tudta komolyan venni, mivel a hivatalos levél mellett a főügyész megajándékozta Alexandre Dumas *Monte Cristo grófja* c. könyvének egy példányával. A kérelmezőt ért öt és fél évig tartó megpróbáltatások, az általa elszenvedett pszichés kár

és akut fizikai fájdalom mindenesetre a bocsánatkérésnél ésszerűbb kártérítési formát érdemel. Ezen túlmenően az örmény állam a kérelmező fogva tartásának minden egyes évében, szeptember 1-jén közvetítette az örmény rendőrség által készített műsort, amelyben megerősítették a kérelmező beismerő vallomását. A nyilvánosság előtt ily módon több alkalommal megalázták, felmentését követően pedig hírnevének helyreállítása érdekében semmit sem tettek a hatóságok. 2007-ben bár házasságot kötött, gyermeket képtelen volt még vállalni. Az orvosok az elítélésének körülményeit tették felelőssé ezért. Ezen túlmenően középfülgyulladásban is szenvedett, amely a bal dobhártya behúzóadását okozta, valamint 1-2 fokos kétoldali percepciós halláscsökkenése lett a füleit ért ütés miatt. Még mindig fájdalomcsillapítókat használt, és halláscsökkenése visszafordíthatatlan. A hazai bíróságok nem ítétek meg kártérítést e tekintetben annak ellenére, hogy megállapították, hogy bántalmazást szenvedett el. Végül pedig, a kormány azon érve, amely szerint az 5. Cikkkel összhangban és alapos gyanú alapján tartóztatták le, elfogadhatatlan, mivel a bántalmazása jelei egyértelműen látszódtak rajta. Ezen túlmenően az ellene felhozott vádak beismerését kitartóan elutasította a bíróságok előtt, valamint fellebbezést nyújtott be ítéletével szemben a felsőbb bíróságoknál.

2. A Bíróság értékelése

42. A Bíróság úgy véli, hogy először az Egyezmény 13. Cikke és 7. Kiegészítő Jegyzőkönyve 3. Cikke szerinti panaszokkal kell foglalkozni, majd ezt követően az Egyezmény 5. Cikkének (5) bekezdése szerinti panasszal.

(a) Az Egyezmény 13. Cikke

43. A Bíróság ismételten megállapítja, hogy – hatáskörének hiányában – az Egyezmény 3. Cikke szerinti követelményeknek való megfelelés céljából nem vizsgálhatja a kérelmező rendőrségen történt bántalmazásának körülményeit (lásd a lenti 55–57. pontot). Ismételten hangsúlyozza azonban, hogy az Egyezmény valamely egyéb rendelkezésének tényleges megsértésének fennállása nem előfeltétele a 13. Cikk alkalmazásának. A 13. Cikk az Egyezményben foglalt jogok és szabadságok lényege érvényesítésének – és ezáltal az azzal való nem megfelelés vélelmezésének – érdekében biztosítja a jogorvoslatot nemzeti szinten, a jogok és szabadságok hazai jogrenden belüli bármilyen formában történő védelmének esetében. A 13. Cikk alkalmazásához ennél fogva elegendő, ha valamely személy megalapozott keresettel rendelkezik az Egyezmény értelmében (lásd *Boyle and Rice v. the United Kingdom*, 1988. április 27., 52. §, Series A no. 131).

44. A Bíróság megállapítja, hogy a hazai bíróságok megállapították a kérelmező rendőrtisztek általi bántalmazásának tényét, nevezetesen a Lorji

Tartományi Bíróság 2005. június 15-én hozott két, a bántalmazásban részt vevő rendőrtisztet elítélő ítéletében (lásd a fenti 18. pontot). A Bíróság ekként úgy véli, hogy a kérelmező a 13. Cikk szerint kétségtelenül megalapozott keresettel rendelkezett a hazai bíróságok előtt, mivel az Egyezmény 3. Cikke által tiltott bántalmazást szenvedett el.

45. A kérelmezőnek – a bántalmazását is érintő – polgári kártérítési igényét a rendőrtisztek elítélését követően megindított különálló eljárások során nyújtotta be, többek között nem vagyoni kártérítést követelve (lásd a fenti 22. pontot). A kérelmező nem kapott azonban kártérítést a nem vagyoni kár tekintetében, mivel a hazai jog nem rendelkezik e kártípusról.

46. Felmerül a kérdés ennél fogva, hogy ebben az összefüggésben a 13. Cikk megköveteli-e, hogy rendelkezésre álljon e kártérítés. A Bíróság igazságos elégtételt ítél meg, elismerve a fájdalmat, stresszt, félelmet és frusztrációt, valamint biztosítva a nem vagyoni kár szerinti megfelelő kártérítést. A Bíróság korábban megállapította, hogy az Egyezmény – legalapvetőbb rendelkezéseinek számító – 2. és 3. Cikkének megsértése esetén a jogsértésből származó nem vagyoni kár tekintetében történő kártérítésnek – főszabályként – rendelkezésre kell állnia a lehetséges jogorvoslati lehetőségek részeként (lásd *Keenan*, fent idézve, 130. §, és *Kontrová*, fent idézve, 64. §).

47. Ezen ügyben a Bíróság megállapítja, hogy a kérelmező számára lehetővé kellett volna tenni, hogy a bántalmazásából eredő, általa elszenvedett nem vagyoni kár tekintetében kártérítést igényeljen. A kérelmezőt megfosztották a hatékony jogorvoslattól, mivel az örmény törvény szerint efféle kártérítés nem állt rendelkezésére.

48. Ennek megfelelően az Egyezmény 13. Cikkét megsértették.

(b) Az Egyezmény 7. Kiegészítő Jegyzőkönyvének 3. Cikke

49. A Bíróság ismételten hangsúlyozza, hogy a 7. Kiegészítő Jegyzőkönyv 3. Cikkének célja a bíró tévedés következtében elítélt személyeket felruházása a kártérítéshez való joggal, amennyiben új vagy újonnan feltárt tények alapján ezen ítéletet a hazai bíróságok megsemmisítették. A 7. Kiegészítő Jegyzőkönyv 3. Cikke ennél fogva nem alkalmazandó az ítélet megsemmisítése előtt (lásd *Matveyev v. Russia*, no. 26601/02, 38–39. §, 2008. július 3.).

50. A jelen ügyben – a kérelmező ítéletének hatályon kívül helyezését és a kérelmező a 7. Kiegészítő Jegyzőkönyv örményországi, 2002. július 1-jei hatálybalépése utáni kártérítési követelését illetően – az időbeli hatály szempontjából a joghatóság feltételei teljesültek (u.o.). Ezen túlmenően a Bíróság nem kételkedik abban, hogy e Cikk alkalmazandó a kérelmező ügyében, amennyiben valamennyi szükséges feltétel teljesül.

51. A 7. Kiegészítő Jegyzőkönyv 3. Cikkének garanciáival való megfelelés tekintetében a Bíróság úgy véli, hogy e rendelkezés a kártérítés megfizetését noha az érintett államban érvényes törvényeknek vagy

joggyakorlatnak megfelelően biztosítja, nem jelenti azt, hogy nem fizethető kártérítés, amennyiben a hazai törvények vagy joggyakorlat nem rendelkeznek e kártérítési formáról (lásd az Egyezmény 7. Kiegészítő Jegyzőkönyve magyarázó jelentésének (25) bekezdését, és a fenti 30. pontot). Ezen túlmenően a Bíróság úgy véli, hogy a 7. Kiegészítő Jegyzőkönyv 3. Cikkének célja nem csupán a téves bírói ítéletből eredő bármely vagyoni kár megtérítése, hanem a bírói tévedés eredményeképpen elítélt személy által elszenvedett valamennyi – többek között a stresszhez, félelemhez, kellemetlenséghez és az életöröm elvesztéséhez hasonló – nem vagyoni kár tekintetében történő kártérítés biztosítása. A jelen ügyben azonban nem állt efféle kártérítés a kérelmező rendelkezésére.

52. Ennek megfelelően az Egyezmény 7. Kiegészítő Jegyzőkönyvének 3. Cikkét megsértették.

(c) Az Egyezmény 5. Cikkének (5) bekezdése

53. A Bíróság megállapítja, hogy e panasz összefügg a fent megvizsgált panasszal, és ennél fogva ahhoz hasonlóan elfogadhatónak kell nyilvánítani.

54. A Bíróság úgy véli, hogy – a 7. Kiegészítő Jegyzőkönyv 3. Cikke szerinti ténymegállapításaira tekintettel – (lásd a fenti 52. pontot) a jelen ügyben nem kell megvizsgálni, hogy az Egyezmény 5. Cikkének (5) bekezdését megsértették-e.

III. AZ EGYEZMÉNY EGYÉB ÁLLÍTÓLAGOS MEGSÉRTÉSEI

55. Az első kérelmező továbbá azt panaszolta, hogy bántalmazása, jogellenes letartóztatása és fogva tartása, valamint tisztességtelen elítélése sértette az Egyezmény 3., 5. és 6. Cikkei szerinti garanciákat.

56. A Bíróság ismételten hangsúlyozza, hogy a nemzetközi jog általános szabályaival összhangban a Szerződő Felet nem kötik az Egyezmény rendelkezései olyan cselekmények vagy tények, illetve helyzetek tekintetében, amelyek akkor mentek végbe, illetve akkor szüntek meg, mielőtt az Egyezmény erre a Félre nézve hatályba lépett volna (lásd *Blečić v. Croatia* [GC], no. 59532/00, 70. §, ECHR 2006-III). A Bíróság megállapítja, hogy a panaszolt események az Egyezmény 2002. április 26-i örményországi hatálybalépését megelőzően történtek.

57. Ebből következik, hogy a kérelemnek ez a része időbeli hatálya szempontjából nem összeegyeztethető az Egyezmény rendelkezéseivel a 35. Cikk (3) bekezdése értelmében, és a 35. Cikk (4) bekezdésével összhangban el kell utasítani.

58. A kérelmező végül azt panaszolta ugyanezen Cikkék szerint, hogy a vagyoni kártérítés iránti igényének nem adtak teljes mértékben helyt.

59. A Bíróság – tekintettel valamennyi rendelkezésére álló anyagra, és amennyiben e panasz a hatáskörébe tartozik – megállapítja, hogy az Egyezményben és a Kiegészítő Jegyzőkönyvben meghatározott jogok és

szabadságok megsértésének semmiféle jelét nem találta. A kérelem ezen részét, mint nyilvánvalóan megalapozatlant ennél fogva az Egyezmény 35. Cikke (3) és (4) bekezdése alapján el kell utasítani.

IV. AZ EGYEZMÉNY 41. CIKKÉNEK ALKALMAZÁSA

60. Az Egyezmény 41. Cikke előírja:

„Ha a Bíróság az Egyezmény vagy az ahhoz kapcsolódó jegyzőkönyvek megsértését állapítja meg és az érdekelt Magas Szerződő Fél belső joga csak részleges jóvátételt tesz lehetővé, a Bíróság – szükség esetén – igazságos elégtételt ítél meg a sértett félnek.”

A. Kár

61. A kérelmező 34 000 000 örmény dram összeget követelt – a költségeket és a jövedelemkiesést is magában foglaló – vagyoni kár tekintetében. Továbbá 274 959 eurót (EUR) követelt nem vagyoni kár tekintetében.

62. A kormány előadta, hogy a kérelmező vagyoni kár megtérítése iránti igénye megalapozatlan, és annak valójában már a hazai bíróságok helyt adtak, továbbá hogy a nem vagyoni kártérítés iránti igény is megalapozatlan.

63. A Bíróság szerint nem található ok-okozati összefüggés a megállapított jogsértések és az állítólagos vagyoni kár között; és ennél fogva elutasítja az igényt. Másrészről viszont 30 000 EUR összeget ítél meg nem vagyoni kár címén.

B. Költségek és kiadások

64. A kérelmező 1 000 000 örmény dram értékű összeget igényelt a Bíróság előtt felmerült költségek és kiadások – többek között a jogi költségek, a fordítás és a postaköltségek – tekintetében.

65. A kormány előadta, hogy a kérelmező költségek és kiadások tekintetében benyújtott igénye nem teljes mértékben megalapozott.

66. A Bíróság ítélkezési gyakorlata szerint valamely kérelmező kizárólag abban az esetben jogosult költségeinek és kiadásainak megtérítésére, amennyiben bebizonyosodott, hogy ezen költségek és kiadások ténylegesen és szükségszerűen merültek fel, valamint mennyiségük tekintetében ésszerűek. A jelen ügyben a Bíróság – a birtokában lévő dokumentumokra és a fenti kritériumra tekintettel – az 500 EUR értékű megtérítést ésszerűnek ítéli meg a Bíróság előtti eljárások tekintetében.

C. Késedelmi kamat

67. A Bíróság úgy véli helyénvalónak, hogy a késedelmi kamatlábat az Európai Központi Bank marginális hitelkamatlába alapján kell megállapítani, amely kamatlábhoz még hozzá kell adni három százalékpontot.

EZEN INDOKOK ALAPJÁN A BÍRÓSÁG EGYHANGÚLAG

1. elfogadhatónak *nyilvánítja* a kérelmező nem vagyoni kártérítés iránti igényének elutasítására vonatkozó panaszokat az Egyezmény 7. Kiegészítő Jegyzőkönyvének 3. Cikke és az Egyezmény 5. Cikkének (5) bekezdése valamint 13. Cikke szerint, valamint elfogadhatatlannak *nyilvánítja* a kérelem ezt meghaladó részét.
2. *megállapítja*, hogy az Egyezmény 13. Cikkét megsértették;
3. *megállapítja*, hogy az Egyezmény 7. Kiegészítő Jegyzőkönyvének 3. Cikkét megsértették;
4. *megállapítja*, hogy az Egyezmény 5. Cikkének (5) bekezdése szerinti panaszt nem kell megvizsgálni;
5. *megállapítja*,
 - (a) hogy a kérelmezett állam az ítélet – az Egyezmény 44. Cikkének (2) bekezdésével összhangban történő – jogerőssé válásának napjától számított három hónapon belül – a kérelmezett állam szerinti pénznemben, a teljesítés napja szerinti árfolyamon kiszámolt – következő összegeket kell kifizetni:
 - i. 30 000 EUR-t (harmincezer eurót), továbbá az ezen összeget esetlegesen terhelő adók összegét, nem vagyoni kár címén;
 - ii. 500 EUR-t (ötszáz eurót), továbbá a kérelmezőt esetlegesen terhelő adók összegét, költségek és kiadások címén;
 - (b) a fent említett három hónap lejártát követően a teljesítés időpontjáig a késedelmes időszakra az Európai Központi Bank marginális kamatlábat három százalékponttal meghaladó értékű kamatot kell fizetni a fenti összegek után;
6. *elutasítja* a kérelmező igazságos elégtétel iránti igényének ezt meghaladó részét.

Készült angol nyelven, és írásbeli kihirdetésre került 2012. június 12-én a Bíróság Eljárási Szabályzata 77. cikke (2) és (3) bekezdésének megfelelően.

Santiago Quesada
a Szekció titkára

Josep Casadevall
elnök

© Európa Tanács/Emberi Jogok Európai Bírósága, 2013.

Az Emberi Jogok Európai Bíróságának hivatalos nyelvei az angol és a francia. E fordítás nem köti a Bíróságot, valamint a Bíróság nem vállal felelősséget annak minőségéért. A fordítás letölthető az Emberi Jogok Európai Bíróságának ítélkezési gyakorlatát tartalmazó HUDOC adatbázisból (<http://hudoc.echr.coe.int>) vagy bármely egyéb adatbázisból, amellyel azt a Bíróság megosztotta. A fordítás nem kereskedelmi célokra felhasználható, amennyiben az ügy teljes címét, valamint a fenti szerzői jogi tájékoztatást feltüntetik. E fordítás bármely részének kereskedelmi célú felhasználása esetén, kérjük jelezze azt a következő címen: publishing@echr.coe.int.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2013.

The official languages of the European Court of Human Rights are English and French. This translation does not bind the Court, nor does the Court take any responsibility for the quality thereof. It may be downloaded from the HUDOC case-law database of the European Court of Human Rights (<http://hudoc.echr.coe.int>) or from any other database with which the Court has shared it. It may be reproduced for non-commercial purposes on condition that the full title of the case is cited, together with the above copyright indication. If it is intended to use any part of this translation for commercial purposes, please contact publishing@echr.coe.int.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2013.

Les langues officielles de la Cour européenne des droits de l'homme sont le français et l'anglais. La présente traduction ne lie pas la Cour, et celle-ci décline toute responsabilité quant à sa qualité. Elle peut être téléchargée à partir de HUDOC, la base de jurisprudence de la Cour européenne des droits de l'homme (<http://hudoc.echr.coe.int>), ou de toute autre base de données à laquelle HUDOC l'a communiquée. Elle peut être reproduite à des fins non commerciales, sous réserve que le titre de l'affaire soit cité en entier et s'accompagne de l'indication de copyright ci-dessus. Toute personne souhaitant se servir de tout ou partie de la présente traduction à des fins commerciales est invitée à le signaler à l'adresse suivante : publishing@echr.coe.int.